

K ü l ö n f é l é k .

(I) **A csemetekertek gondozása télen át.** Mikor a fák lehullatták leveleiket s a derek beállanak, az erdészek rendszeren azon megnyugvással tartanak utolsó szemlét a csemetekertek fölött, hogy tavasz nyiltáig nincs gondjuk rájuk.

Tévednek.

Télen át ép úgy érheti baj a csemetéket, mint nyáron, sőt az egész nyár munkája, az őszi öröme is tönkre mehet. Hányszor esik meg, hogy a hó elmenté után a legszomorubb állapotban látja az ember viszont az őszi büszkeségét és szép reményeit képező csemetekertjét. Emitt a legszebb csemetesorok kipállottak; amott kifagytak; emezekben az egerek tettek kárt; amazokat a hó törte össze.

Elemi csapás! Ezekkel tehetetlenül áll szemben az ember!

Nem egészen.

A mezőgazdasági vetések is alá vannak vetve ilyen bajoknak. A gazda azonban nem nézi összetett kezekkel, mi fog történni, hanem közbelép a hol lehet, a hol bírja. Csemetekertben pedig lehet, birni kell; mert ott a terület nem oly nagy, hogy nem lehetne tenni és birni.

A megpállás oka a megkivántató szellőzés hiánya. A nagyon vastag és különösen a megkérgesedett hóréteg okozza. Ezen segíteni lehet, ezen segíteni kell. Az összes hó elhárnyatására nincsen szükség. Nyilást kell tőretni rajta. Lékeket kell nyitni, hogy a levegő behatolhasson a földig. Erre gyakran elegendő vastag doronggal átlyukgatni földig a havat. Ha igen vastag a hóréteg, lyukakat kell ásatni, vagy egész barázdákat kihányatni. Vékony hóréteget elegendő átlyukgatni; vastagabban már ásatni kell azokat.

A hol nagy hófúvások képződnek, ott a befúvás okát kell elhárítani. Rendszeren a kerítés töri meg a hó futását;

s okozza annak lerakódását. Ez esetben a kerítés módján kell változtatni. Ha sűrű kerítésre van szükség vadak (nyulak) ellen való védelmül, gyakran nem marad más hátra, mint azt távolabb helyezni el a csemetéktől, hogy a hó oly helyre rakodjék le, a hol kárt nem okozhat. Ezzel a hótörések oka is el leend háritva.

Viszont az is baj, ha hó nem fődí a csemetéket, minélfogva zordon télen át elfagynak. Ily esetben vagy mester-séges fődésről kell gondoskodni, vagy hófogókról, melyek a szél által separt hónak lerakódását elősegítik. Erre szolgál-nak a hófogó sövények, melyek felállítására azon szabályok állanak, mint a homokfogó sövényekre tankönyveink tanítják. Az uralkodó szél irányára kell azokat keresztben (derék-szög alatt) huzni. Ne legyenek nagyon sűrűk, mert akkor hótöraszok képződnek. A ritka sövényen át mehet a hó is a széllel, de annak ereje csökkenvén, lassanként lehu. A hol szerét lehet tenni, s állandó hófogóra van szükség, ele-ven sövényt kell telepíteni; ideiglenes hófogókat galyakból lehet fonatni.

Mesterséges takaró költséges s könnyen veszedelmessé válhatik. Igen jó e czélra a falomb. Ha azonban azt korán terítik a csemetékre, megpállást okozhat. Az egerek is sze-retnek benne tanyát ütni. Ez okból a földnek jó erős meg-fagyása előtt alkalmazni nem szabad. Egerek ellen valami erős és kellemetlen szagu anyaggal kell büzőssé tenni. Erre használható a petroleum, kátrányos viz.

Egerek ellen bajosabb védekezni. Ha észrevesszük, hogy csemetekertünk közelében fészkelődtek be s arra rá járnak: legbiztosabban szabadulhatunk mérgezés által. Erre ajánlható a Ratzeburg által javasolt azon mód, hogy arzénoldat-ban áztatott magot csövekbe rakatunk, melyekbe a madarak és más állatok be nem juthatnak, s azokat az egerek által

látogatott helyekre, jelen esetben a faiskolába elhelyezzük.

Miként óvjuk meg árviz alkalmával a faanyagokat az eluszás ellen? Ez a kérdés időszerű most, midőn a hegyeket borító nagy hótömegekből, a folyóvizeket még február hó végével is vastagon fedő jégkéregből s a folyton tartó hidegből joggal lehet következtetni arra, hogy az előreláthatólag hirtelenül beálló tartós olvadás árvizveszélynek lesz okozója.

Leirom röviden azt az eljárást, melyet az általam több évig kezelt dunamenti erdőkben követtem s megjegyzem, hogy ismételten ezekre menő ürméter tűzifám volt a különféle Duna-szigeteken s az ártérbe eső helyeken, a nélkül, hogy abban árviz miatt, noha többször fordult ilyen elő, egyszer is a legcsekélyebb kár esett volna.

Mindenek előtt a fát idejekorán kell a vágásból alkalmas fekvésű legemelkedettebb helyen választott rakodóra szállítani s ott lehetőleg sűrűn felrakásolni. Ennek megtörténtével a fa által elfoglalt terület bekerítendő, mely célból a kerület mentén 10—12 méternyire egymástól 4—5 m magas oszlopokat ásunk a földbe s ezekre, vagy a mi még jobb, ha lehet álló fákra vízszintes, megfelelő távolságban egymástól 4—5 db. vékonyabb rudat szegezünk, a rudak között lévő közöket pedig a vágásban bőven található vékonyabb galy- és rözsefából készített merőleges sövényfonással töltjük ki; minél ágas-bogasabb a fonáshoz használt anyag, annál jobb.

Ha a kerítés a legnagyobb helyi vízállásnak megfelelően eléggé magas, akkor a fa az eluszás ellen biztosítva van; a farakások nagyobb vízállás mellett összedőlhetnek ugyan, a mi különösen száraz fánál rendszerint csakhamar be is szokott következni, de az egész famennyiség helyben marad s ismét fölrakásolható. Ezen egyszerű, sőt kezdetle-

ges biztosítási mód mellett különben a kivitel olcsóságának előnye is szól, mely annak kifolyása, hogy a szükséges faanyag a vágásban, vagy annak közvetlen közelében rendelkezésre áll.

Sziget-erdők s általában vizekkel határos állapotok hihasználásánál a vágás-sorrend aként állapítandó meg, hogy a part mentén lévő rész legutoljára jöjjön tarolás alá, s a vágásterület csakis a kihasználás teljes befejezése után váljék a vízfelőli oldalon szabaddá. Mélyebben fekvő helyeket ugyanis gyakran nagyobb esőzések is hirtelen áraszt el a víz s ily esetben a parton állvahagyott pászta fái nyujthatnak egyedüli védelmet a vágásban még előforduló faanyagok eluszása ellen. E célból az áradás beálltával a védőpászta fáit aként döntetjük le, hogy azok megfelelő magasságban hagyandó tuskóikon még függve maradván, a víz felszínén uszó lánczot képezzenek, s részint törzsükkel, részint a víz fölé kinyuló ágaikkal a fatermékek eluszását megakadályozzák.

Igen ajánlható végül az is, hogy a szigetek felső csúcsán az erdő soha tarra ne vágassók, hanem ott mindig a helyi viszonyoknak megfelelően széles s csak szállalva használandó védő-öv állandóan állva hagyassék; mert ezen öv erőteljes fái nyujtanak legjobb védelmet a jégzajlás ellen.

F.-Szeleste, 1891. február hó.

Kittler Adolf.

(K—s.) **A földmivclésügyi ministerium kopár területek beerdősítésére** a mult évben 591 erdőbirtokosnak összesen 16 millió 330 ezer ingyen csemetét osztott ki, a mely csemetemennyiség — holdanként 3 ezer csemetét számítva — 5443 kat. hold erdősítésnek felel meg.

Az erdőtörvény 177. §-ában biztosított ezen kedvezményt Alsó-Fehér, Árva, Baranya, Békés, Bereg, Csanád,

Csik, Esztergom, Moson, Nagy-Küküllő és Ugocsa kivételével az összes vármegyék erdőbirtokosai igénybe vették.

Legtöbb — 1 millió 650 ezer darab — jutott Nyitra-megyének. Szepes, Nógrád, Pest, Liptó és Torda-Aranyos megyék mind 1 millió felül kaptak.

A főbb faneemből a következő mennyiségek osztattak ki: ákác: 4,080.650; lúczfenyő: 3,692.000; erdefenyő: 3.065.900; feketefenyő: 2,798.950; tölgy: 2,406.700; kőris: 100,290; glédics: 57.800; vörösfenyő: 36.000; Bignonia catalpa: 19,000; jegenyefenyő: 12.200 db.

Felhívás a magán szolgálatban álló erdőtisztékhez. Az „Országos erdészeti egyesület“ igazgató választmánya tudvalevőleg egy bizottságot küldött ki a magán szolgálatban álló erdőtiszték és altiszték általam indítványozott nyugdíjintézetének kérdésében. Ezen bizottságnak lesz a feladata az intézmény létesíthetésének feltételeit megállapítani, s megállapodásaihoz képest az egyesületnek részletes jelentést tenni. Mielőtt azonban ezen bizottság tanácskozásait megtartaná, sokféle adatra lesz szüksége, melyek közül én mint indítványt tevő, a legfontosabbat, t. i. a tervezett intézetbe belépni óhajtó tagok számát, rendelkezésére bocsátani óhajtanám. E végből bátor vagyok felkérni mindazon szaktársaimat, kik egy ilyen intézetbe belépni hajlandók, de ez iránt tőlem eddig külön felhívást még nem kaptak, s így nem is jelentkezhetek, hogy a mennyiben azt saját érdekükben állónak találják, szándékukat velem mielőbb levélben közölni sziveskedjenek.

Felhivom erre különösen az: Arad, Hunyad, Csongrád, Csánád, Bács-Bodrog, Torontál, Heves, Borsod és Gömör megyékben lakó szaktársakat, kiknek czímét vagy hiányosan, vagy éppen nem tudtam megszerezni, s ép ezért hozzájuk eddig külön felhívást sem intézhettem.

Kérem a jelentkezőket egyszersmind arra, hogy az esetleg belépni hajlandó erdőőröket is bejelenteni sziveskedjenek.

A jelentkezésnél a név, rang, lakhely (u. p., megye) és a szolgálatadó czime olvashatóan kitüntetendő.

Megjegyzem azonban, hogy ez a jelentkezés a jövőre semmiféle kötelező erővel nem bír, s így minden jelentkező később, ha az eszme valósíthatónak bizonyul az alapszabálytervezet alapján határozhatja el magát, vajjon belép-e a létesítendő intézetbe vagy nem.

Székelly György,

püspökségi erdőmester. Lutillán, u. p. Gr.-Szt.-Kereszt,
Bars megye.

(K—s.) **Az 1880—1890. években megtartott erdészeti államvizsgák és erdőőri szakvizsgák eredménye.** Az erdőtörvény életbelépte óta államvizsgái oklevelet nyertek az alábbi részlelés szerint 492-en.

	megjelent a vizsgán	oklevelet nyert	
1880-ban	25	17	68%
1881-ben	43	34	79%
1882-ben	41	34	83%
1883-ban	47	36	77%
1884-ben	54	39	72%
1885-ben	50	44	88%
1886-ban	65	51	78%
1887-ben	75	53	71%
1888-ban	70	44	63%
1889 tavaszán	18	14	78%
1889 őszén	57	47	82%
1890 tavaszán	36	32	90%
1890 őszén	57	47	82%
összesen	638	492	77%

„A Magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírásából“ vett adatok szerint az 1884. év végén összesen 1602 erdőtiszt volt felesketve Magyarországon, kik közül 449-en birtak oklevéllel; ez idő szerint tehát, figyelembe véve azt, hogy az 1884. év óta ezek közül többen meghaltak, jelenleg mintegy 750-re tehetjük a minősített erdőtisztek számát.

Erdőőri szakvizsgabizonyítványt ugyancsak a lefolyt 11 év alatt 2765-en nyertek, a következő részletezés szerint :

	megjelent a vizsgán	bizonyítványt nyert	
1880-ban	106	101	95%
1881-ben	154	135	88%
1882-ben	216	186	86%
1883-ban	247	213	86%
1884-ben	227	193	85%
1885-ben	252	205	81%
1886-ban	281	237	84%
1887-ben	319	262	82%
1888-ban	443	379	86%
1889-ben	501	439	88%
1890-ben	493	415	84%
Összesen	3239	2765	85%

Az 1884. év végén a fentebb említett mű szerint Magyarországon összesen 22.842 erdőőr állott alkalmazásban, kik közül szakvizsgázott 690 volt; ez időszert tehát megközelítőleg 2600-ra tehető a minősített erdőőrök száma.

(N. K.) **A szibériai vörösfenyő fájáról** a következőket írja az Oesterreichische Forst-Zeitung. Ezen fanem jelentékeny méreteket ér el úgy magasságban, mint vastagságban, törzse a mellett vaskosabb, ágtól tisztább mint európai rokonáé. Ázsiai Oroszország északkeleti részében az archangeli

kormányzásában, főképen a Petchora folyó környékén fordul elő, a hol nagy kiterjedésű összefüggő állabokat alkot. Fája szerfelett erős s hivatva van arra, hogy a hajóépítésnél a tölgyet pótolja. E mellett bizonyít Amaseff tábornoknak a kronstadti hajógyár igazgatójának következő jelentése.

„Az archangeli kikötőben úgy a vitorlás, mint a gőzhajók, ives részeik kivételével, melyekhez tölgyfát használnak, kizárólag vörösfenyőfából építtetnek. Az ily hajók csak mintegy 13—22 évig tartó használat után szorulnak kijavításra. A hajó különböző részeinek megvizsgálása alkalmával minden egyes esetben kitűnt, hogy a vörösfenyőből épített rész tartósabb, mint a tölgyfából készült.

A pánczéloshajóknál a vaslemezek alá jövő bordákat ujabban teakfából szokták készíteni, melynek azon jó tulajdonsága mellett, hogy nem redvesedik, meg van az a hátránya is, hogy nagyon hamar tönkre megy egy bizonyos rovar rágása folytán. A szibériai vörösfenyő fája ellenben a rovarrágásnak nincs annyira kitéve s e mellett még könnyebb is a teakfánál, úgy hogy ennek folytán előnyösebben használható a páncézhajók építésénél, mint a teakfa.“

(N. K.) **A Yarra-fa.** Angliában ujabban a faburkolat készítésnél a Yarra-fával tesznek kísérleteket. Ezen fa az eucalyptusnak egyik fajtája s csak nyugoti Ausztráliában található. Báró Müller vizsgálatai szerint, ha száraz talajon növekedett és olyan időszakban döntetett, a mikor a nedvkeringés szünetel, a rovarok által ugyszólván áthatolhatlan. A belőle készített hajók rendkívül tartósak, úgy hogy 25 évi használat után is alig igényelnek javítást.

Annak, hogy ezen fa Európában nagyobb mértékben találjon alkalmazást, különösen két akadály van; egyik az, hogy nagy fajsúlya miatt szállítása nagyon költséges, a

második pedig az, hogy nagy keménysége miatt megmunkálására a mi ácsaink által használt szerszámok nem alkalmasak. (Oest. Forst-Zeitung).

(R—h) **Házak forgácsból.** Az Oesterreichische Forst-Zeitung egyik legújabb száma szerint a charlottenburgi kir. technikai felsőiskola vizsgáló állomásának sikerült a nagyobb fűrészműveknél visszamaradt és eddigelé alkalmatlan hulladéknak tekintett forgácsból — annak bizonyos olesó és porrá tört ásványi anyagokkal való összekeverése és a keveréknek 1½ millió kilogrammnyi viznyomással téglavagy kövezési kövek alakjával bíró mintákba való összesajtoltása által — oly kitűnő építési anyagot előállítani, mely a nedvességet egyáltalában fel nem veszi, rendkívül kemény, az idő viszontagságainak egyáltalán alávetve nincsen, teljesen tűzálló és melynek fajsúlya, aránylag igen csekély.

Tűzállóságát bizonyítja az, hogy egy 7 *cm*-nyi oldalhosszal bíró koczka 5 órán át erős tűznek kitéve, teljesen sértetlenül maradt.

Egyik további előnye ezen anyagnak állítólag az, hogy fűrészszelhető és tetszés szerint befesthető, minélfogva különösen az épületi díszítések készítésére igen alkalmas.

(R—h) **Hasznos tudnivaló a Pressler-Neumeister-féle növedékfuróról.** Újabban nemcsak a régi Pressler-féle, hanem a dr. Neumeister tharandi tanár által javított Pressler-féle növedékfurót is utánozzák. Ez okból köztudomásra hozza a bizományos czég, hogy az igazi Pressler-Neumeister-féle növedékfuró, — melynek minden egyes példányát Neumeister személyesen felülvizsgálja — közvetlenül és kizárólag csakis Perles Mórnál Bécsben (Seiler-gasse 4.) és Thomas Th.-nél Lipcsében kapható. (Cbltt. f. ges. Forstw.)

Az „**Erdészeti zsebnaptár**“ új évfolyama (1891. évi X. évfolyam) még mindig megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886., vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII., 1889. évi, vagyis IX., végül az 1890-ik, vagyis X. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyamnak 30 kr, az 1885 évfolyamnak 40 kr. az 1889. évfolyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdészeti földméréstan**“ című pályanyertes munka szintén kapható még. Megrendelések, legcélszerűbben postautalvánnyal, az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére 3 frt 50 kr, mások részére 5 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ című pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Az „**Erdő-Őr**“ vagy „**Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben**“ című munka ötödik kiadásából még néhány példány rendelkezésre állván, felkéretnek azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és azon t. szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezenkönyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvétel útján leendő megküldése iránt az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalát mielőbb értesitenisziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50 kr, nem tagok részére 4 frt.

Halálozás. Tavasz József m. kir. erdőgyakornok, egyesületünk volt rendes tagja elhunyt. Béke hamvaira!